

SÁNDOR VÁLY: MONDRIAN VARIATIONS 30.03.-27.05.2012 MEDIApiste

MEDIATILAISUUS 28.03.2012 KELLO 11-12.00 Tilaisuudessa läsnä taiteilija Sándor Vály ja *Mondrian Variations Piano and Sampler Works* -levyn tuottaja Jussi Lehtisalo (Ekstro Records).

MONDRIAN VARIATIONS KANTAESITYS JA LEVYN JULKISTAMINEN 27.05.2012 KELLO 15.00
Audiovisuaalinen esitys, piano Éva Polgár, sampleri Sándor Vály.

Mondrian Variations on (toinen) osa Sándor Vály'n audiovisuaalista taideprojektia, jonka hän aloitti vuonna 2003 tutkimiansa Pieter Bruegel vanhemman (1525–1596) maalausten pohjalta. Vály aloitti työstämään Piet Mondrianin teoksia vuonna 2009 yhdessä pianotaiteilija **Éva Polgárin** kanssa. Polgár otti tehdäkseen nuottien ja partituurien kirjoittamisen ja teoksen piano-osuuden esittämisen.

Säveltämisen avausmetodi oli jo olemassa, sitä oli jo käytetty Bruegelin yhteydessä, mutta hyvin pian kävi ilmi, että menetelmää saattoi soveltaa vain Mondrianin varhaisiin teoksiin *Composition 10 in Black and White [Pier and Ocean, 1915]* ja *Composition in Line 1916-1917*. Myöhempiin teoksiin se ei kuitenkaan käynyt, sillä ne perustuivat väreihin, alueisiin ja rytmiin. Metodi oli tulkittava uudelleen.

Vály ja Polgár lähtivät liikkeelle värien varaamien alueiden mitoista. Uuden mahdollisuuden avasi *Composition with Grid 8, 1919*, jossa kolmen värin, sinisen, punaisen ja oranssin, variaatioiden lukumäärä, rytmi ja alueita vastaava ajan kesto johdattivat kohti monimutkaisempia töitä *Broadway Boogie Woogie* ja *Victory Boogie Woogie, New York City 1*.

Mondrian Variations valmistui lopulta kolmen vuoden työn tuloksena. Vály ja Polgár valitsivat seitsemän teosta kronologisessa järjestyksessä. He jättivät pois figuraaliset teokset, jotka olivat syntyneet ennen vuosia 1913–1914. Valintaa tehdessään he pyrkivät ottamaan mukaan sellaisia teoksia, jotka parhaiten kykenivät edustamaan Piet Mondrianin eri kausia. Materiaali jaettiin kolmeen osaan: Laren- Blaricum 1915-1919, Paris 1919-1938 ja London-New York 1938-1944.

Mondrian Variationsin kaksi ensimmäistä kappaletta, *Pier and Ocean (Composition No.10 in Black and White) 1915* ja *Composition with Line 1917*, noudattavat uskollisimmin Bruegel-kappaleiden sävellystekniikkaa. Kummastakin teoksesta syntyi ihmeellisiä äänikokemuksia, etenkin *Pier and Ocean* heijastaa otsikon meditatiivista tunnelmaa säilyttäen loppuun saakka alussa kuultavan pianon soinnin, jota säestetään matala- ja korkeäänisillä jousisoittimilla. Teoksen *Composition with Line 1917* läpikuultavaa tekstuuria edustavat jousisoittinten ohella oboen välähdykset, toisen osan eläväinen urkujen sointi sekä pianon muunnetun rytmin leikittelevä yhteys.

Seuraavan kahden kauden – Pariisi 1919–38 ja Lontoo/New York 1938–1944 –teokset ovat värillisiä sommitelmia. Vály ja Polgár ovat luoneet synestesian teorian pohjalta oman järjestelmän, joka perustuu kaksitoistaosaaiseen väriympyrään sekä niin ikään kahdestatoista askeleesta muodostuvaan kvinttiympyrään. Tällä tavoin teoksen *Composition with Grid 8, 1919* värineliöt saivat musiikilliset vastaavuutensa: punainen = E, oranssinkeltainen = D, sininen = G (kvinttiympyrässä As). Tälläkin kertaa pianoa täydennettiin uruilla sekä puhallin- ja jousisoittimilla täyteläisemmän äänikokemuksen muodostumiseksi.

Broadway Boogie Woogie 1942/1943 -teoksen sävelet määräytyivät *Gridin* tapaan väri- ja kvinttiympyrän yhteneväisyyksien perusteella, harmaata lukuun ottamatta. Harmaan sävelen määrittämiseen otettiin perustaksi Mondrianin musiikkiteoria, joka liittyy läheisesti taidemaalarin teoriaan ykseydestä ja kakseudesta.

Composition with Yellow, Blue, Black and Grey, 1921, sekä *New York City (unfinished) 1941* -teosten kohdalla jätettiin kokonaan pois koskettimiston käyttö. Pianon sijaan hallitsevassa asemassa ovat enimmäkseen samplerielementit. Päätöskappaleen *New York City (unfinished) 1941* erikoisuutena on laskennan integroiminen kappaleeseen musiikillisena elementtinä. Kappaleen lopussa marimbojen ja laskennan yhteinen syke yltyy pyryttäväksi finaaliiksi, joka tuo pintaan nykymusiikin suuntaukset. Seitsemästä variaatiosta *New York City (unfinished) 1941* tuo kenties kaikkein voimakkaimmin esiin Mondrianin taiteen ajankohtaisuuden ja samalla sen ajattomuuden, joka on läsnä nykyisyydessä ja menneisyydessä, ja tulee olemaan läsnä tulevaisuudessakin.

Lisätietoja:

Näyttelyamanuenssi Pia Hovi-Assad, puh. 044-7011089 pia.hovi-assad@pori.fi

Porin taidemuseo, Eteläranta, 28100 Pori, puh. 02-621 1080 /1081 www.poriartmuseum.fi